

Borås kommun

boras.stad@boras.se

Rektorn vid Bergdalskolan

eva.carlsson@boras.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Bergdalskolan
i Borås kommun

Tillsyn i Bergdalskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Borås kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Bergdalskolan besöktes av Skolinspektionen den 6 maj 2013.

Fakta om skolan

Bergdalskolan ligger i centrala Borås med organisatorisk tillhörighet till stadsdel Norr. Verksamheten är förlagd till tillfälliga lokaler innevarande läsår, eftersom skolbyggnaden totalrenoveras. Eleverna är bosatta i skolans närområde, som består av blandad bebyggelse med villor och flerbostadshus. Bergdalskolan, med cirka 280 elever, är organiserad i tre arbetsenheter: förskoleklass och fritidshem, årskurserna 1–3 samt årskurserna 4–6.

Sammanställningar över måluppfyllelsen i flertalet av de ämnen eleverna fått undervisning i redovisas för årskurserna 3 och 6. Enligt skolans sammanställning av resultaten för årskurs 3 läsåret 2011/12 nådde 85 procent av eleverna kunskapskraven för godtagbara kunskaper i matematik och 94 procent i svenska. Skolan redovisar inga kunskapsresultat i naturorienterande och i samhällsorienterande ämnen för årskurs 3. I årskurs 6 varierade andelen elever som nådde kunskapskraven för godtagbara kunskaper mellan 81 och 100 procent. Lägst måluppfyllelse nåddes i ämnena engelska och matematik, där 83 respektive 81 procent av eleverna nådde kunskapskraven.

Resultaten på de nationella ämnesproven våren 2012 visar att andelen elever i årskurs 3 som nått kravnivån på samtliga delprov i matematik var 63 procent och i svenska 73 procent. I matematik var resultatet lägre än i riket medan resultatet i svenska var i nivå med riket.

Resultaten våren 2012 på de nationella ämnesproven för årskurs 6 visar att samtliga elever nått kravnivån i matematik, medan cirka 80 procent av eleverna nått kravnivån på samtliga delprov i ämnena engelska och svenska – ett något lägre resultat än i kommunen och i riket.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen bedömer att Bergdalskolans verksamhet vid tiden för besöket präglas av trygghet och studiero. Elever och personal uppger i intervjuer att det varierar mellan lärare och klasser huruvida rektor och lärare klargör för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Av de dokument, som Skolinspektionen tagit del av, och intervjuer framgår att eleverna endast i senare årskurser ges ett reellt inflytande på arbetssätt och arbetsformer. Skolinspektionen har inte funnit annat än att särskilt stöd ges i en omfattning som tillgodoser elever-

nas behov. Ledningen av skolan fungerar väl, men skolan bör utveckla det systematiska kvalitetsarbetet.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 6 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.
- Undervisningen ska utgå från och omfatta läroplanens/kursplanernas krav. Elever i behov av svenska som andraspråk ska erbjudas detta i den omfattning de har rätt till.
- Lärarna ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen vara systematiskt inriktad på målen i läroplanen/kursplanerna. Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Lärarna ska samverka med varandra för att nå utbildningsmålen. Av läroplanen framgår vidare att samarbetsformerna mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Av skollagen framgår att undervisningen ska omfatta ämnet svenska eller ämnet svenska som andraspråk. Av skolförordningen framgår att undervisning i

svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev. Av skolförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i ämnet svenska.

Vid intervjuer med rektor, lärare och elever framkommer att det är skillnad mellan olika lärares arbete med att synliggöra målen/kunskapskraven för elever och föräldrar. Elever i årskurserna 3–6 uppger att det fungerar väl i de flesta ämnen/klasser men inte i samtliga. Lärare säger i intervju att de kan bli bättre på att hänvisa till kunskapskraven i det dagliga arbetet, men de menar också att skolan inte har en gemensam strategi för hur arbetet med att tydliggöra målen/kunskapskraven ska ske. Elever i årskurserna 1–2 beskriver i intervju att läraren ibland berättar vad de ska lära sig, men inte alltid. Rektor bekräftar att det antagligen varierar mellan klasser och lärare i vad mån lärarna synliggör målen/kunskapskraven för eleverna. Enligt rektor informeras vårdnadshavarna om målen för utbildningen i första hand vid det första föräldramötet inför läsårsstart. Av Skolinspektionens enkät framgår att en tredjedel av vårdnadshavarna i årskurserna 1–6 anser att de behöver mer information från skolan om vad deras barn ska klara av i skolarbetet.

Vid intervju med rektor och av dokumentstudier framkommer att undervisningen i ämnet svenska som andraspråk anordnas som stöd i ämnet svenska, inte som alternativ till ämnet svenska.

Det framkommer vidare i samtal med lärare och rektor att det inte förekommer något organiserat samarbete mellan grundskolan och förskoleklassen vid Bergdalskolan, trots att verksamheterna är lokalintegrerade.

Av utredningen framgår att skolan inte i tillräcklig utsträckning klargör för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Vidare framkommer att undervisningen i ämnet svenska som andraspråk anordnas som stöd, inte som alternativ till ämnet svenska. Undervisningen i svenska som andraspråk utgår därmed inte från undervisningens syfte i kursplanen. Skolinspektionen vill påpeka att svenska som andraspråk utgör ett självständigt ämne med därtill hörande kursplan samt kunskapskrav som eleverna ska uppnå. Vidare framgår att lärarna i förskoleklassen och grundskolans tidigare årskurser inte samverkar med varandra i arbetet med att uppnå utbildningsmålen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 11 § samt 4 kap. 5 och 14 §§ skollagen

5 kap. 14-15 §§ skolförordningen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer och 2.5 Övergång och samverkan

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Läraren ska enligt läroplanen aktivt svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer. Rektor har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Av intervjuer med rektor, lärare och elever framkommer att det varierar mellan klasser och lärare i vilken omfattning eleverna ges inflytande över arbetssätt och arbetsformer. Någon elev berättar att eleverna i några klasser inbjuds att aktivt delta i utformningen av den lokala pedagogiska planeringen inför varje nytt ämnesområde och lärare bekräftar i lärarintervju att de i olika grad ger eleverna möjligheter till inflytande över arbetssätt och arbetsformer. Några lärare uppger dock att de ännu inte låtit eleverna vara med i utformningen av den pedagogiska planeringen även om de tror att det borde fungera väl. Av Skolinspektionens enkät framgår att mer än hälften av lärarna säger att det stämmer ganska dåligt att eleverna är med och planerar hur undervisningen ska genomföras. Rektor uppger i intervju att lärarna har kommit olika långt i arbetet med den pedagogiska planeringen.

Av utredningen framgår att eleverna inte i tillräcklig utsträckning ges inflytande över utbildningen och att formerna för elevernas inflytande inte alltid anpassas efter deras ålder och mognad. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 9 § skollagen,

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Vid skolan ska åtgärder genomföras för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Motivering

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever samt se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Enligt läroplanen ska skolan aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Alla som arbetar i skolan ska aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper.

Vid intervjuer med elever och lärare framkommer att det varierar mellan klasser och personal vad gäller det dagliga arbetet för att motverka kränkande behandling av elever. De vuxna är olika bra på att reda ut situationer, när elever upplever sig vara utsatta för kränkningar och att arbeta förebyggande, enligt eleverna. Några lärare säger i lärarintervju att de inte är nöjda med skolans värdegrundsarbete. Värdegrundsfrågorna borde ha en mera central plats i diskussioner personalen emellan. Det huvudsakliga värdegrundsarbetet sker i klasserna men de vuxna har inte resonerat sig samman till ett gemensamt förhållningssätt, enligt lärarna.

– Vi har haft olika regler för olika åldrar och klasser. Innevarande läsår, när hela verksamheten är inrymd i tillfälliga lokaler, är det svårt att överblicka miljön. Men vi har pratat mycket om det förebyggande arbetet och gått runt med eleverna och kartlagt skolmiljön, säger rektor.

Av utredningen framgår att Bergdalskolan inte tillfullo bedriver ett målinriktat förebyggande arbete för att motverka kränkande behandling av elever, då detta arbete varierar mellan olika lärare och klasser. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

6 kap. 6-7 §§ samt 10 § skollagen,

Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbete ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Vid intervjuer med rektorer och lärare samt den till Skolinspektionen inskickade dokumentationen framkommer att skolan inte systematiskt och kontinuerligt följer upp, utvärderar och utvecklar utbildningen.

Skolan redovisar inga dokument som följer upp elevernas resultat eller planerade åtgärder samt analyser av dessa i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Lärare uppger att de diskuterar elevernas resultat med varandra och i arbetslagen samt att de lyfter elevernas resultat på individnivå till rektor och elevhälsan. Den gemensamma resultatdiskussionen, som förekommit i skolan och den analys som gjorts, har hittills inte varit systematisk och dokumenterad. I samtal med rektor framkommer att det förts reflekterande diskussioner om kunskapsresultaten, men att dessa diskussioner inte lett fram till identifierade utvecklingsområden. Enligt rektor behöver skolans kvalitetsarbete utvecklas i detta avseende.

Tillsynen visar att skolans systematiska kvalitetsarbete brister även inom andra viktiga områden. Det finns till exempel ingen dokumenterad analys av resultaten av skolans vidtagna åtgärder när det gäller individanpassning, elevers inflytande, vädergrundsarbetet eller hur skolans arbete med åtgärdsprogram och särskilt stöd har påverkat elevernas kunskapsutveckling.

Av utredningen framgår att Bergdalskolan saknar ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete bestående av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen på skolenhetsnivå. Det saknas rutiner för att dokumentera kvalitetsarbetet vilket innebär att rektor inte har någon tydlig bild av resultaten på skolenhetsnivå som underlag för att systematiskt och kontinuerligt kunna utveckla utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4 och 5 §§ skollagen,

Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Agneta Wennberg, juristen Julie Svane och undervisningsrådet Roland Fallström deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Gerhard Eriksson
Föredragande/Undervisningsråd

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).